

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio prima. Vtrum anima rationalis fuerit prius natura vnita Verbo, quam
carni.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Ad tertium dicendum, quod Verbum nostrum vnitur voci mediante spiritu: non quidem sicut medio formali, sed sicut per medium mouens. Nam ex Verbo conceptio interius procedit spiritus, ex quo formatur vox. Et similiter ex Verbo eterno procedit Spiritus sanctus, qui formauit corpus Christi: vt infra patebit. Non autem ex hoc sequitur, quod gratia Spiritus sancti sit formale medium in vniione predicta.

¶ In articulo supra explicatus est disput. 10. sect. 2. circa articulum 10. q. 2. D. Tho. vbi eandem materiam tractat.

DISPUTATIO XVII.

In sex Sectiones distributa.

De ordine naturæ in hac assumptione seruato.

VT distincte in hac disputatione procedam, quæ alias implicita esse solet, & obscura, tres faciam comparationes, prima erit in singulis partibus, inter vniuscuiusque partis vniõnem ad Verbum, vel ad aliam partem, vtra fuerit natura prior. Secunda erit ipsarum partium inter se, quæ fuerit prius natura vnita Verbo. Tertia erit totius humanitatis cum suis partibus. De comparatione vero totius naturæ, vel partium eius secundum existentiã suam, cum vniõne ad Verbum, nihil hoc loco dicam, sed vt probabilius supponam, tam animam, quam corpus, & humanitatẽ prius naturam extitisse, quam fuerint Verbo vnita: quia vt quæst. 4. art. 2. D. Tho. dixit, & ibi explicatum est, quod assumitur, præintelligitur assumptioni, supponitur enim esse aliquid atque adeo existerẽ, vt assumi possit: de qua re late dicendum est infra q. 17. Supponendum deinde est in tota hac quæstione, non esse nobis sermonem de sola prioritate rationis, quæ, vel vnum potest ab alio præferri, vel illud dicitur esse prius, quod cum alio non conuertitur subsistendi consequentia: hoc enim modo illa omnia, quæ inter se habent necessariam connexionem erunt simul, & neutram prius alio, etiam si naturæ ordinem possint inter se habere. Quod vero ita comparatur ad aliud, vt ab eo non dependeat, aliud vero pendeat ab ipso, erit hoc modo prius illo. Quæ autem ita se habent, vt vnum quodque sine alio esse possit, nec rationem hanc prioris ac posterioris inter se habent, neque etiam simultatis habitudinem, sed impertinenter se habent, quia nec postulant esse simul, nec cum aliquo ordine. De hac ergo ratione prioris & posterioris in subsistendi consequentia hic non agimus per se, nisi quatenus eum ordine causalitatis & naturæ habent connexionem: agimus ergo de ordine naturæ, qui necessarius est ad hoc mysterium explicandum.

SECTIO I.

¶ Vtrum anima rationalis fuerit prius natura vnita Verbo, quam carni.

Ratio dubitandi esse potest, quia ordo seu prioritas naturæ, solum est inter causam & effectum, sed vniõ animæ ad Verbum, nullo modo est ratio, vel causa vniõnis eiusdem animæ ad corpus: neque enim illa anima vnita fuit corpori, quia assumpta fuit à Verbo, cum vniri corpori conueniat illi natura sua, & commune sit omni animæ, non vero vniõ ad Verbum, ergo nulla ratio est, propter quam illa vniõ sit natura prior. E contrario vero potius videtur prior vniõ ad corpus, quia est aliquo modo ratio, & causa alterius vniõnis: anima enim assumpta est, quia est pars humanitatis, cuius assumptio est primo & per se intenta: sed anima est pars, quia est forma informans corpus, ergo ideo assumpta est, quia est

A forma corporis, ergo quia vnita est corpori, ergo hæc vniõ est natura prior. Et confirmari potest hæc ratio, quia vniõ ad Verbum est ad subsistendum, sed anima hominis prius natura informat corpus, quam intelligatur aliquo modo subsistens, quia quamdiu est in corpore, non subsistit vt quod, sed est ratio subsistendi toti humanitati: ergo non potuit anima Christi prius natura trahi ad subsistendum, per vniõnem ad Verbum, quam fuerit corpori vnita.

Omiffa opinione Durand. qui nullum naturæ ordinem in hac assumptione admittit, quam infra tractabimus, aliquorum sententia est, animam prius naturam fuisse vnitam corpori, quam Verbo. Ita aperte sentit Scot. distinct. 2. quæstio. 2. §. Ideo quantum, & c. Et Palud. quæst. 2. in solutionibus argumentorum: isti enim asserunt humanitatem prius assumptam esse, quam animam, vnde necessario sequitur, animam prius naturam composuisse humanitatem informando corpus: sed ipsorum fundamentum infra in propria quæstione tractabimus. Caietan. etiam, qui hac quæstione artic. 3. negat, animam, dum informat corruptibile corpus, subsistere, videtur consequenter eodem modo debere opinari: nisi fortasse aliter in hoc sentiat de Christi anima, quam de alijs, quod eo loco ipse non explicat. Vt breuiter respondeam, distinguo illum duplicem ordinem, quem Diuus Thomas artic. 5. attingit, scilicet intentionis & executionis: dicitur enim prius in intentione id, quod primario intenditur, & propter quod aliud fit, in executione verò illud est prius, à quo incipit operatio agentis.

Dico ergo primo, Ordine intentionis, vniõnem animæ ad corpus esse aliquo modo naturam priorem vniõne eiusdem ad Verbum. In hac non videtur esse posse controuersiam, quia vt infra dicemus, assumptio totius humanitatis est primario intenta, in ea vero continetur vniõ partium inter se: vnde anima est à Verbo assumpta propter vniõnem ad corpus, vt illa mediante assumeret totam humanitatem, ergo vniõ ad corpus fuit sub hac consideratione, intentione prior.

Dico secundo, Ordine executionis, prius natura anima est vnita Verbo, quam corpori. Hæc sumitur ex Diuo Thoma hic artic. 5. ad 1. & ex alijs principijs doctrinæ eius, vt infra videbimus. Tenet etiam Caietan. hic artic. 1. & 5. Capreol. in 2. distinctione 1. artic. 3. ad argument. secundo loco induct. conclus. 5. Ad aliud quod tangitur in illa confirmatione: vbi eandem doctrinam ex Heruæo refert. Tenet etiam Richardus in 3. distinctio. 2. articulo. 2. quæst. 2. Gabr. quæstio. vnica, artic. 2. Altfiod lib. 3. summæ tractatu 1. capit. 1. quæst. 2. & alij omnes, qui sentiunt, animam prius naturam esse assumptam, quam humanitatem totam: hoc enim verum esse non potest, nisi anima prius sit vnita Verbo: quam corpori, quia si anima prius esset vnita corpori, prius esset composita tota humanitas, quam anima assumpta, ergo in subsequente signo naturæ, prius assumpta esset tota humanitas, quam anima: nam postquam intelligitur existens tota humanitas, nihil intelligitur prius assumi, quam illa, vt ex sequentibus magis constabit. Videtur etiam ita insinuare Augustinus August. epist. 99. ad Euod. quæst. 2. dum ait, Verbum creasse sibi Euod. animam, & illam immiscuisse corpori mortali. Ratione declaratur primo, quia vniõ animæ ad Verbum non pender ab actuali vniõne eiusdem animæ ad corpus, ergo non est posterior illa, etiam ordine naturæ. Pater consequentia, nam id propriè est posterius natura alio, quod ab illo pender: ordo enim naturæ non est sine ordine causæ, & effectus (sub nomine causæ comprehendendo omne id, quod in causâ præsupponitur, vt ab illa fluat effectus) ordo autem causæ & effectus neq. intelligi potest sine dependentia. Antecedens pater, quia dissoluta vniõne animæ ad corpus, man-

manfit integra vnio animæ ad Verbum, ergo figurum est, hanc non dependisse ab illa.

Obiectio 1.

Respons.

Leo Pap.

D. Thom.

Dicitur fortasse, illam vñionem animæ ad Verbum, quæ in principio facta est, non mansisse eandem numero, sed illa dissoluta aliam in eodem instanti factam esse. Sed hoc omnino alienum est à mente Sanctorum, ut patet ex his quos supra citavi disp. 9. sectio. i. Bernard. lib. 5. de Confid. Leon. Papa serm. 9. de Natiuitat. & serm. 10. 17. 19. de Passio. & alijs, quos infra, tractando de Christi morte referam, qui non solum aiunt, corpus & animam mansisse vnita Verbo, sed etiam priorem vñionem illarum partium indissolubilem permanisse, quod non esset verum, si ablata priori vñione alia succederet. Et hunc etiam esse sensum Diui Thomæ, notauimus supra artic. 1. ad 3. Denique hoc signo vtuntur Patres ad explicandum, vñionem animæ ad Verbum esse maiorem & excellentiorem quam ad corpus, quia hæc dissolui potuit, non illa: si autem prima vñio esset dissoluta, & alia facta, nulla esset excellentia, nec perfectio. Aliiter responderi potest, hanc vñionem animæ ad Verbum, dependisse in fieri ab vñione ad corpus, quamuis non in conseruari, & ita in fieri fuisse natura posteriorem. Sed hæc responsio, licet quoad ordinem seu successiōem temporis locum habeat, & in simili admittatur à D. Thom. artic. 1. ad 3. tamen quoad ordinem naturæ non placet, quia si in fieri fuisset illa dependentia: maximè quia anima nō fuit vnita Verbo in principio, nisi ratione totius humanitatis: nulla enim alia causa esse potest, propter quam oporteat supponi ordine naturæ vñionem animæ ad corpus, ante vñionem eiusdem ad Verbum, sed hoc dici non potest consequenter, nam si anima in illa prima vñione, tantum esset vnita ratione totius humanitatis, soluta humanitate, & consequenter, ablata vñione ad illam, nō potuisset manere eadem numero vñio ad animam: si ergo fuisset dependentia in fieri, necessario fuisset in conseruari, quod ex sequentibus euidentius patebit, & ex supra dictis disp. 14. de assumptione formæ materialis in naturam irrationali, idem constare potest: diximus enim ibi, huiusmodi formam ita vniri hypostatice media tota natura, si assumatur, vt ex vi illius assumptionis non possit manere vnita, si tota natura dissoluatur, & separatur à persona.

Vnde sumitur secunda ratio, ad quam explicandam suppono id quod existimo certum, animam Christi Domini factam esse per creationem, sicut animas aliorum hominum: vt expressè, & eleganter docet Hieronym. lib. 2. apologia. i. contra Rufin. circa prin. & August. dicta epist. 99. & Leo Papa epist. 11. quorum verba supra citavi, quia sicut illa anima est eiusdem naturæ cum nostra, ita habuit eandem naturalem originem, & productionis modum: vnde fit, illam animam fuisse per se productam, & non tantum comproductam cum tota natura, quia hoc est proprium materialis formæ: ex his ergo formatur secunda ratio huius sententiæ, quia anima humana natura sua, prius natura subsistit, quam vnatur corpori: ergo in Christi humanitate, prius natura assumpta est, quam vniretur corpori, consequentia, quamuis enenari possit ex doctrin. Caietan. hic artic. 1. circa ad secundum, negat enim oportere, in hac assumptione seruari ordinem subsistendi, qui in propria persona seruatur: mihi tamen videtur evidens, vt ibi etiam notavi. Et probatur apertè in presenti materia, quia si in alijs hominibus anima prius natura subsistit quam vnatur corpori, ergo vt in Christo non habeat propriam subsistentiam, prius natura quam vñionem ad corpus, necesse est, vt supernaturaliter impediatur non impediatur autem propria subsistentia, nisi per assumptionem, vt supra quaest. 2. ostensum est, ergo necesse est, vt in illo priori naturæ assumatur. Quam rationem simili discursu latius persecuti sumus supra disputat. 10. se. 2.

Hieronym.
August.
Leo Pap.

*Quo ordine
necesse subsi-
stunt eandem
assumptio-
nes.*

Caiet.

Antecedens huius rationis philosophicum est, & id eo non tam est disputandum hoc loco, quam supponendum. Sumitur autem ex D. Tho. 1. part. q. 75. art. 2. & q. 76. art. 1. ad 5. vbi ait, id apertè docet, & ex eodem D. Thom. 1. part. quaest. 45. art. 4. vbi ait, creari esse proprium subsistentium: sicut ergo anima prius natura creatur, quam vnatur corpori, ita etiam prius natura subsistit, actio enim, per quam anima vnatur corpori, distincta est à creatione, & quasi extrinseca illi, vnde illam supponit perfecte terminatam, quoad omnem efficaciam eius, neque illam potest impedire.

Dicitur fortasse, hoc argumentum solum probari, prius natura existere, sicut etiam anima Christi prius natura creata est, quam vniretur Verbo, & tamen non fuit prius natura subsistens. Respondetur, aliud est loqui de creatione secundum naturalem modum, & efficaciam suam, aliud prout aliquo modo impeditur, seu preuenitur per assumptionem supernaturalem: creatio enim de se, & ex natura sua, sicut postulat, vt fiat ex nullo subiecto, ita ex naturali sua efficacia habet, vt vltimo terminetur ad rem subsistentem per se, nisi preueniatur, quod ita etiam declarat, quia licet subsistentia sit etiam ex natura rei distincta ab existentia, tamen est modus intrinsecus, & quasi complementum eius: & ideo creatio, per quam res producit, vt existat eo modo, quem intrinsece, & ex natura sua postulat, de se terminatur ad rem subsistentem, & non tantum existentem. Et ideo non est simile de creatione animæ Christi comparata ad assumptionem, quia per assumptionem preuenitur, & impeditur creatio, ne vsque ad subsistentiam perueniat: & ideo ipsa vñio ad Verbum est quasi complementum quoddam creationis, alio tamen modo, quam per creationem fieri, & ideo dixit Leo Pap. epist. 11. & August. precedenti disputatione citatus, animam Christi ita fuisse assumptam, vt ipsa assumptione crearetur, at vero vñio ad corpus, vt dixi, est magis extrinseca, & posterior, & supponit creationem completam, & terminatam, quantum natura sua potest, & ideo supponit terminum eius, non solum existentem, sed etiam subsistentem. Adde in opinione asserentium, in humanitate Christi, & anima eius non esse existentiam creatam, magis necessario dicendum esse, animam Christi prius natura esse vnitam Verbo, quam corpori: quia negari non potest, quin anima rationalis prius natura existat, quam corpori vnatur.

Ad rationem ergo dubitandi in principio positam respondetur, quamquam inter has vñiones non interueniat propria ratio causæ per se, interne tamen quandam rationem naturalis ordinis, quatenus vnus modus existendi, natura sua supponitur alteri sicut enim in causa efficiendi, subsistentia supponitur ordine naturæ operationi, non quia sit formale, & principium per se illius, sed quia est conaturalis modus essendi ipsius principij, qui prior est in vnaquaque re, & magis intrinsecus quam operatio: ita in anima rationali, quæ est perfectissima forma, quamuis subsistentia non sit ratio informandi, tamen quia est modus conaturalis, & maximè intrinsecus ipsius animæ, prætulerit ordinem naturæ causalitati etiam formali ipsius animæ: & propterea vñio, per quam impedita est illa subsistentia, eodem ordine naturæ antecedit vñionem ad corpus. Vnde ad aliam argumenti partem nego, actualement vñionem ad corpus esse in ordine executionis rationem assumendi animam, sed tantum in ordine intentionis: in executione vero sicut anima creatur & subsistit, vt vnatur corpori, ita etiam eodem ordine assumpta est.

Ad confirmationem, negatur, animam humanam in corpore non subsistere, in quo certè Caietan. non loquitur consequenter. Primo, quia si anima prius natura

D. Thom.
Caiet.

Obiectio.

Responsio.

Leo Pap.
August.

*Ordo ratio-
nis in
principio.*

Natura subsistit, ut probatum est, quam vnatur cor-
pori, necesse est, ut in eodem instanti sit subsistens,
in quo vnatur, & consequenter eodem modo manebit
semper in corpore: quia non magis repugnat
subsistentiæ vnio ad corpus in sequenti tempore,
quam in primo instanti: prima verò consequentia
probat, quia impossibile est, ut forma habeat
prius naturam aliquam positivam & realem modum
subsistendi in aliquo instanti, & tamen quod in eo-
dem instanti illo priuatur, est enim hæc manifesta
implicatio contradictionis: & ideo anima Christi
in primo instanti suæ creationis non habuit subsi-
stentiam creatam, cum in illo instanti illa priuata
fuerit. Secundo, quia post resurrectionem anima
verè informabit corpus, & nihilominus manebit
subsistens, ergo & nunc est subsistens in corpore:
quam consequentiam immerito Caietanus negat:
nam si modus vnionis ad corpus per modum for-
mæ, non repugnat formaliter cum subsistentia, er-
go vtrumque habebit anima, quia de se est apta ad
subsistendum, & ideo separata à corpore subsistit,
ergo si in corpore non habet impedimentum, etiam
ibi subsistit: si autem illa vnio ad corpus formaliter
repugnaret cum subsistentia, neque in corpore glo-
rioso posset anima esse subsistens. Neque enim dici
potest, in eo statu ex speciali miraculo fore animam
subsistentem, & informantem: tum quia si anima ex
natura sua hunc modum existendi non requirit, dū
est in corpore, sine ratione & fundamento tale mi-
raculum ponitur: tum etiam, quia si est aliqua re-
pugnantia naturalis inter illos modos, vnus includit
proximam negationem alterius, sicut modus
existendi per se & in alio, & ita nulla ratione pote-
runt coniungi: quod si non ita opponuntur, nec na-
turaliter repugnabunt, & ita reuera est, ut iam expli-
cabo. Quod vero Caietan. dicit, animam rationa-
lem in principio suæ creationis indiuiduari à cor-
pore, in resurrectione vero indiuiduare corpus, com-
mentitium est, ex falsa Metaphysica profectum, &
introducens in Theologia falsam de resurrectione
doctrinam: sed non possumus hoc loco omnia persequi.

Tercio ratio propria huius est, quia modus, quo
anima rationalis informat materiam, non repugnat
formaliter cum subsistentia, quia anima rationalis
non ita informat, ut illius esse seu existentia termi-
netur, sustentetur, aut pendeat à materia, in quo dif-
fert ab alijs formis materialibus, & ideo potest si-
mul informare, & subsistere, quia modo subsisten-
dinon repugnat qualibet vnio substantialis cum à
lio, sed solum vnio ad terminum ipsius existentia: à
quo ipsa aliquomodo pendeat, ut à sustentante: sic
enim ut statim dicam, ipsa materia est suo modo
subsistens, quamuis coniuncta sit formæ, & natura
diuina, seu Verbum non definit esse subsistens, pro-
pter vnionem ad humanitatem, quia vnitur illi ut
sustentans illam, sic enim anima cum vnitur mate-
riæ, potius continet, & quasi terminat ipsam, quam
sustentetur ab illa. Et hoc maxime necessarium est
dicere in opinione Thomistarum, asserentium, i-
plum esse, prius naturam conuenire animæ rationali,
& ab illa communicari corpori, & toti homini: quæ
est sententia Diui Tho. i. part. quæst. 76. ar. 1. ad 5. & 2.
contra gent. cap. 68. quibus locis Caie. & Ferrar. late
hoc docent, illud enim, *Esse*, in eorum sententia, vel
est ipsa subsistentia, vel supponit illam. Ac denique
hanc sententiam tenet aperte D. Thom. i. part. quæ-
stio. 75. articulo secundo, ubi definit animam esse
subsistentem, & clare loquitur de anima actu infor-
mante corpus, & ideo in solutione ad primum dicit,
subsistens, ut sic, excludere in hærentiam accidentis,
& formæ materialis, non tamen imperfectionem
partis, unde concludit, animam humanam esse sub-
sistentem, ut quiddam incompletum, ad eum mo-
dum, quo pars integralis subsistit in toto: nam illa
reuera habet suam partialem subsistentiam, quam

A retinet cum diuiditur à toto. Eandem sententiam
late docet idem D. Tho. quæst. disputat. de anima ar-
tic. 1. per totum, & art. 6.

Sed hæc sufficiant de Physica quæstione. Aliqui
enim volunt, etiam si in alijs hominibus anima actu
informans, non habeat modum subsistendi propri-
um, nihilominus in Christo esse proprie vnitam ad
subsistendum, eodem modo, quo fuit in triduo,
quando erat separata à corpore. quia subsistere in al-
io minus repugnat cum actuali informatione cor-
poris, quam in se & per se subsistere per propriam
subsistentiam, sicut supra dicebamus minus repu-
gnare vniam naturam subsistere in duabus alienis
personis, quam in aliena, & propria. Sed hoc sicut
improbari non potest sufficienter, ita nec probari,
sine fundamento enim videtur talis modus vnio-
nis tribui animæ Christi, si non est illi naturale in
corpore subsistere. Ex quo obiter infero, si verum
est, sanguinem non informari animam rationali, in ea
vnione quasi partiali, qua intelligimus sanguinem
esse vnium Verbo, non posse conuenienter dici,
formam sanguinis prius naturam esse vnitam Verbo,
quam suæ materiæ: quia illa non est forma subsi-
stens, & ita ex natura sua non est capax talis vnionis,
nisi ratione totius, quod satis manifestat ordo reso-
lutionis, quia illa forma non potest separari à sua
materia, quin etiam separetur à Verbo, quia per se-
parationem à materia definit esse simpliciter, cum
sit materialis forma.

S E C T I O II.

*Vtrum caro Christi fuerit prius natura vnita Verbo,
quam anima rationali.*

Ratio dubitandi est eadem, quæ in præcedenti,
scilicet quia vnio carnis ad verbum non videtur
illo modo fuisse causa vnionis ad animam, ergo
non est, cur sit prius natura: alioqui verò caro seu
materia non est capax subsistentiæ nisi ratione ani-
mæ: quia anima est, quæ suam subsistentiam com-
municat corpori, ut paulò antea ex D. Thom. refe-
rebamus, ergo per vnionem ad animam fit caro ca-
pax subsistentiæ, ergo illa vnio est natura prior,
quam vnio ad Verbum, quæ est ad subsistendum. Et
confirmatur, quia caro non est assumpta, nisi ut hu-
mana, ut Diuus Thomas docet art. 4. & videtur cer-
tum ex communi doctrina Patrum: sed caro fit hu-
mana per informationem animæ rationalis: ergo
per eandem fit assumptibilis: ergo prius vnitur ani-
mæ, quam Verbo. Et ita hanc sententiam videtur te-
nere D. Thom. hic articulo. 4. ad tertium, ubi inquit,
*Vnionem personalem, prius secundum intellectum oportet quod
caro vnatur animæ, quam Verbo, quia ex vnione ad ani-
mam habet quod sit vnita Verbo in persona, & idem in-
dicat art. 1. ad tertium, ubi Caietanus idem sentit, &
inter Thomistas videtur frequens hæc sententia, &
eadem tenet Scotus supra dum ait, humanitatem
prius esse assumptam, quam carnem: assumptio enim
totius humanitatis, supponit cōiunctionem carnis
ad animam. Idem sentit Bonauent. in 3. d. 2. art. 3. q. 1.
Palud. q. 2. a. 3. Alenf. 3. p. q. 4. memb. 5. Et fauent Pa-
tres dicentes, assumptum esse corpus mediante ani-
ma, quos infra referemus.*

Nihilominus, supposita distinctione supra dicta
de duplici ordine intentionis & executionis, dico
primo. Ordine intentionis prior est vnio carnis ad
animam, quam ad Verbum. Hoc sensu intelligen-
dum puto citatum locum D. Thom. quoniam alias
non satis sibi constaret, ut statim patebit: constat et-
iam hæc conclusio ex illa communi locutione Pa-
trum, corpus esse assumptum mediante anima,
quam infra late explicabimus. Ratio vero est, quia
corpus nō est assumptum, nisi propter animam, seu
propter totam humanitatem, quæ resultat ex vnione
corpo-

*De formæ
sanguinis
assumpti-
one.*

Scotus

*Quomodo
sit in ani-
ma ratio
nali subsi-
stentia cū
informati-
one.*

*D. Thom.
Caietan.
Ferrar.*

D. Thom.